

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Загальна історія держави і права
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Нестеренко Вадим Анатолійович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	_ тижнів протягом _-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить _ кредитів ЄКТС, _ годин, з яких _
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Міжнародне право"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою курсу є визначення закономірностей зародження, розвитку та функціонування державності і права українського народу в найрізноманітніших аспектах їхньої взаємодії, сприяння формуванню правової культури і правосвідомості майбутніх фахівців-юристів.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Держави і право Стародавнього Сходу Держава і право в країнах Месопотамії. Теоретико-методологічні засади курсу. Загальна характеристика розвитку держав і суспільств Стародавнього Сходу. Державний і суспільний устрій Давньоєгипетської держави. Давньоєгипетське право. Держави Давньої Месопотамії. Державний устрій та суспільний лад Вавілонського царства. Закони Хаммурапі.
Тема 2 Держава і право Античності Загальна характеристика держав і суспільств Античності. Становлення Афінської держави. Реформи Тесея, Солона та Клісфена: їх зміст і значення. Державний устрій та суспільний лад Афін періоду розквіту V – IV ст. до н.е. Реформи Перікла. Основні риси афінського права. Утворення Спартанської держави, її устрій. Суд і правова система. Утворення Римської держави. Реформи Сервія Тулія. Римська держава періоду республіки. Криза і падіння республіки. Римська держава в період імперії. Римське право.

Тема 3 Середньовіччя

Загальна характеристика розвитку держав і суспільств епохи Середньовіччя. Виникнення держави франків та її устрій. Ранньофеодальна та станово-представницька монархія у Франції. Державний і суспільний лад в період абсолютизму. Право та суд у середньовічній Франції.

Тема 4 Новий час

Загальна характеристика розвитку держав і суспільств Нового часу. Англійська буржуазна революція 1640-1688 рр. Виникнення буржуазної держави. Утвердження конституційної монархії. Зміни в політичному устрої Англії у XVIII – на початку XX ст. Буржуазне право та суд в Англії. Війна за незалежність 1775-1783 рр. Виникнення буржуазної держави США. США наприкінці XVIII – початку XX ст. Правова та судова системи у США.

Тема 5 Новітня доба

Загальна характеристика розвитку держав і суспільств Новітнього часу. Основні тенденції державного розвитку в США. “Новий курс” Рузвельта. Зміни в праві США. Тенденції в розвитку та зміни в державному апараті Великобританії. Зміни в правовій системі Великобританії.

Тема 6 Держава і право України Стародавнього часу та Середньовіччя

Скіфія. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Державний устрій Русі. Соціальна структура Русі. Право та суд в Русі. Галицько-Волинське князівство. Вищі органи влади у Великому князівстві Литовського. Еволюція соціальної структури. Право та суд у Великому князівстві Литовському і Речі Посполитій.

Тема 7 Держава і право України в період Пізнього Середньовіччя і Нового часу

Національна революція сер. XVII ст. Суспільний, державний устрій, правова системи Гетьманщини. Кодифікація українського права. Адміністративно-територіальний устрій України у складі Російської й Австрійської імперій. Стани в Російській та Австрійській імперіях. Реформи 1860-1870- рр. в Російській імперії.

Тема 8 Держава і право України Новітньої доби

Формування нових політичних структур. Ради. Тимчасовий уряд. Українська Центральна Рада. Держава і право I УНР. Українська Держава. Держава і право II УНР. Директорія. Утворення СРСР, статус УСРР. Адміністративно-територіальний устрій УСРР/УРСР. Правоохоронні і репресивні органи. Конституції 1929 і 1937 рр. Галузі права. Статус західноукраїнських земель. Приєднання Західної України до УРСР. Окупаційний режим і Рух Опору. Друга кодифікація радянського права.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	знати сутність і закономірності державотворення у світі й Україні, розвитку механізмів державної влади, зародження і функціонування правової системи взагалі й окремих галузей права
PH2	вміти аналізувати першоджерела і спеціальну літературу з дисципліни; користуватися категоріально-понятійним апаратом історико-теоретичного циклу юридичної науки; застосовувати набуті знання у роботі за фахом.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 293 Міжнародне право:

ПР1	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПР2	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ПР3	Здатність до праці у мультикультурному середовищі.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Держави і право Стародавнього Сходу	
Лк1 "Держава і право в країнах Месопотамії" (денна)	Теоретико-методологічні засади курсу. Загальна характеристика розвитку держав і суспільств Стародавнього Сходу. Стародавні держави в Месопотамії. Державний лад і структура суспільства Давнього Вавилону. Право країн Месопотамії.
С31 "Держава і право Стародавніх Єгипту та Месопотамії" (денна)	Особливості виникнення та розвитку держав і суспільств Стародавнього Сходу. Державний і суспільний устрій Давньоєгипетської держави. Давньоєгипетське право. Держави Давньої Месопотамії. Державний устрій та суспільний лад Вавілонського царства. Закони Хаммурапі.
Тема 2. Держава і право Античності	
Лк2 "Держава і право Античності" (денна)	Загальна характеристика держав і суспільств Античності. Утворення Римської держави. Реформи Сервія Тулія. Римська держава періоду республіки. Криза і падіння республіки. Римська держава в період імперії. Римське право.
С32 "Стародавня Греція (Афіни та Спарта)" (денна)	Загальна характеристика Античного світу. Становлення Афіської держави. Реформи Тесея, Солона та Клісфена: їх зміст і значення. Державний устрій та суспільний лад Афін періоду розквіту V – IV ст. до н.е. Реформи Перікла. Основні риси афінського права. Утворення Спартанської держави, її устрій. Суд і правова система.
С33 "Стародавній Рим" (денна)	Утворення давньоримської держави. Царський період. Державний устрій та суспільний лад періоду республіки. Державний і суспільний лад в період імперії: принципат; домінант. Основні риси права і суд в період республіки. Основні риси права і суд в період імперії.
Тема 3. Середньовіччя	
Лк3 "Держава і право середньовічної Франції" (денна)	Загальна характеристика розвитку держав і суспільств епохи Середньовіччя. Виникнення держави франків та її устрій. Ранньофеодальна та станово-представницька монархія у Франції. Державний і суспільний лад в період абсолютизму. Право та суд у середньовічній Франції.

С34 "Держава і право в середньовічній Франції" (денна)

Загальна характеристика розвитку держав і суспільств епохи Середньовіччя. Виникнення держави франків та її устрій. Право і суд за "Салічною правдою". Ранньофеодальна та станово-представницька монархія у Франції. Державний і суспільний лад в період абсолютизму. Правова система феодальної Франції.

Тема 4. Новий час

Лк4 "Становлення і розвиток буржуазної держави і права в Англії" (денна)

Загальна характеристика розвитку держав і суспільств Нового часу. Англійська буржуазна революція 1640-1688 рр. Виникнення буржуазної держави. Утвердження конституційної монархії. Зміни в політичному устрої Англії у XVIII – на початку XX ст. Буржуазне право та суд в Англії.

Лк5 "Становлення і розвиток буржуазної держави і права в США" (денна)

Війна за незалежність 1775-1783 рр. Виникнення буржуазної держави. США наприкінці XVIII – початку XX ст. Правова та судова системи.

С35 "Становлення і розвиток буржуазної держави і права у Франції" (денна)

Велика французька буржуазна революція 1789-1794 рр. Виникнення буржуазної держави. Розвиток буржуазної держави у Франції в 1795-1870 рр. Державний устрій і право Паризької Комуни 1871 р. Третя республіка у Франції 1871-1917 рр. Буржуазне право та суд у Франції.

Тема 5. Новітня доба

Лк6 "Держава в США у новітню добу" (денна)

Загальна характеристика розвитку держав і суспільств Новітнього часу. Основні тенденції державного розвитку. "Новий курс" Рузвельта. Зміни в законодавстві.

С36 "Держава і право в США та Великобританії у новітню добу" (денна)

Загальна характеристика розвитку держав і суспільств Новітнього часу. Основні тенденції державного розвитку в США. "Новий курс" Рузвельта. Зміни в праві США. Тенденції в розвитку та зміни в державному апараті Великобританії. Зміни в правовій системі Великобританії.

Тема 6. Держава і право України Стародавнього часу та Середньовіччя

Лк7 "Державо і право України в період Стародавнього світу та Раннього Середньовіччя" (денна)

Скіфія. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Державний устрій Русі. Соціальна структура Русі. Право Русі.

Лк8 "Держава і права України в добу Середньовіччя (XIV - середина XVII ст.)" (денна)

Еволюція державного устрою. Суспільний устрій. Правова система. Суд і судовий процес.

С37 "Держава і право України в період Стародавнього світу та Раннього Середньовіччя" (денна)

Державний устрій античних міст держав. Соціальна стратифікація античних міст-держав. Вищі і місцеві органи влади Русі. Джерела і галузі права Русі. Судоустрій і судочинство Русі. Галицько-Волинське князівство.

<p>С38 "Держава і права України в добу Середньовіччя (XIV - середина XVII ст.)" (денна) Вищі органи влади у ВКЛ. Люблінська унія 1569 р. Артикули Генріха Валуа. Еволюція соціальної структури. Джерела права. Адміністративно-територіальний устрій. Судова реформа 1564-1566 рр.</p>
<p>Тема 7. Держава і право України в період Пізнього Середньовіччя і Нового часу</p>
<p>Лк9 "Держава і право України в добу Пізнього Середньовіччя і Нового часу (сер. ХУІІ – початок ХХ ст.)" (денна) Національна революція сер. ХУІІ ст. Суспільний, державний устрій Гетьманщини. Правова система.</p>
<p>С39 "Держава і право в добу Пізнього Середньовіччя і Нового часу (сер. ХVІІ – початок ХХ ст.)" (денна) Кодифікація українського права. Адміністративно-територіальний устрій України у складі Російської й Австрійської імперій. Стани в Російській та Австрійській імперіях. Реформи 1860-1870- рр. в Російській імперії.</p>
<p>Тема 8. Держава і право України Новітньої доби</p>
<p>Лк10 "Держава і право в період Української революції 1917-1921 рр." (денна) Формування нових політичних структур. Ради. Тимчасовий уряд. Українська Центральна Рада. Держава і право І УНР. Українська Держава. Держава і право ІІ УНР. Директорія.</p>
<p>Лк11 "Держава і право у другій чверті ХХ ст." (денна) Загальний історичний огляд. Зміна статусу УСРР. Вищі і місцеві органи влади й управління. Суд. Правоохоронні і репресивні органи. Кодифікація радянського законодавства.</p>
<p>Лк12 "Держава і права у другій половині ХХ ст." (денна) Статус західноукраїнських земель. Приєднання Західної України до УРСР. Державний лад. Окупаційний режим і Рух Опору. Правоохоронні органи і правова система.</p>
<p>С310 "Держава і право в період Української революції 1917-1921 рр." (денна) Державний устрій ЗУНР. Акт Злуки УНР і ЗУНР. Законодавство ЗУНР. Формування радянської державності.</p>
<p>С311 "Держава і право у другій чверті ХХ ст." (денна) СРСР. УСРР. Адміністративно-територіальний устрій УСРР/УРСР. Правоохоронні і репресивні органи. Конституції 1929 і 1937 рр. Галузі права.</p>
<p>С312 "Держава і права у другій половині ХХ ст." (денна) Підкарпатська Русь. Карпатська Україна. Адміністративно-територіальний устрій УРСР. Державний лад. Окупаційний режим і Рух Опору. Друга кодифікація радянського права.</p>

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Конспектування
НД2	Підготовка до семінарського заняття
НД3	Написання контрольної роботи

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Проблемний семінар
МН3	Обмін думками (think-pair-share)

Лекція – призначена для засвоєння основного теоретичного матеріалу; є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал тем навчальної дисципліни. Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якому відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формуються вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформованих завдань. Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватись в бібліотеках, аудиторіях, комп'ютерному класі та в домашніх умовах.

Групова робота (колективне обговорення виділеної проблеми і пошук її вирішення) Участь в дискусії (дебатах) Критична оцінка літератури

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
5 (відмінно)	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	A	$90 \leq RD \leq 100$
4 (добре)	Вище середнього рівня з кількома помилками	B	$82 \leq RD < 89$
4 (добре)	Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	C	$74 \leq RD < 81$
3 (задовільно)	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	$64 \leq RD < 73$
3 (задовільно)	Виконання задовольняє мінімальні критерії	E	$60 \leq RD < 63$
2 (незадовільно)	Можливе повторне складання	FX	$35 \leq RD < 59$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	оцінка роботи студента під час семінарських занять (доповідь, доповнення, участь в обговоренні проблемних питань тощо) - 0-30 балів
МФО2	Перевірка та оцінювання письмових завдань (контрольна робота) - 0-10 балів
МФО3	Перевірка та оцінювання письмових завдань (поточне тестування) - 0-20 балів

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Додатковий семестровий контроль у формі комплексного тестування - 0-40 балів
------	--

Контрольні заходи:

1-й семестр	40 балів
-------------	----------

МСО1. Додатковий семестровий контроль у формі комплексного тестування - 0-40 балів	40
	40

Контрольні заходи в особливому випадку:

1-й семестр	40 балів
МСО1. Додатковий семестровий контроль у формі комплексного тестування - 0-40 балів	40
дистанційно	40

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН3	Проекційна апаратура

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Глиняний В. П. Історія держави і права зарубіжних країн : навч. посібник. Київ: Істина, 2012. 768 с.
2	Власенко В. Н. История государства и права Украины : конспект лекций для студ. юридического фак-та дневной формы обучения. Сумы : СумГУ, 2016. 250 с.
3	Нестеренко В. А. История государства и права зарубежных стран : конспект лекций. Сумы : СумГУ, 2017. 224 с.
4	4747 Власенко В. М., Нестеренко В. А. Методичні вказівки до практичних занять і питання до самостійної роботи з курсу "Загальна історія держави і права" : для студ. спец. 293 "Міжнародне право" денної форми навчання. Суми : СумДУ, 2020. 52 с.
5	Історія держави і права України : підручник / В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В. О. Рум'янцева та ін. ; за ред. В.Д. Гончаренка. Харків : Прапор, 2013. 704 с.
Допоміжна література	
6	Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. К., 2004, 2008.
7	Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн / За ред. А.І. Гончаренка. К., 1997.
8	Історія держави і права України / За ред. А.С. Чайковського. К., 2000.
9	Хрестоматія з історії держави і права України: навч. посіб. / Уклад. А.С. Чайковський. К.: Юрінком Інтер, 2003.
10	Музиченко П. П. Історія держави і права України: навч. посібник. К.: Знання, 1999-2007.
11	World History: Cultures, States, and Societies to 1500 [Електронний ресурс] / E. Berger, G. Israel, Ch. Miller etc. Dahlenega : University of North Georgia Press, 2016. 478 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

12	Sodiq Y. A History of the Application of Islamic Law in Nigeria [Електронний ресурс]. Cham : Springer International Publishing, 2017. 168 p. URL: https://link.springer.com/book/10.1007%2F978-3-319-50600-5
----	---